

Voortgang COVID-19 programma maart 2020 – augustus 2021

Rapportage overzicht voor koepelcommissie september 2021.

Inhoud

Inhoud	1
Samenvatting	2
Programmaoverzicht	4
Programma 2020	4
Vervolgprogramma 2021	4
Organisatie	5
Uitgezette rondes 2020	5
Introductie: snel & veel	5
Incidentele subsidies	6
Regeling Creatieve oplossingen	6
Programma rondes	6
<i>Traject Wetenschap voor de praktijk</i>	6
Uitgezette rondes 2021	6
Deelprogramma behandeling	6
Deelprogramma vaccinatie	7
Deelprogramma Gezondheidsonderzoek Rampen (GOR)	8
Deelprogramma COVID-19 aanhoudende en nazorg	8
Overige resultaten	8
COVID-19 gerelateerde projecten buiten COVID-19 programma	8
Kennisplatform online samenleving	8
Monitor sociale gevolgen	8
FAIR datadiensten	9
Internationaal	9
Projectleidersbijeenkomsten	9
Monitoring en rapportage	9
Implementatie	10
Communicatie	10
Bijlage 1. Aantallen projecten	12
Bijlage 2. Programma's en contactpersonen	15

Samenvatting

In respons op de corona-epidemie is ZonMw in maart 2020 begonnen met een [snel traject voor incidentele subsidies](#) en het ontwikkelen van een programma COVID-19 (2020-2024). Het [programma](#) kent drie aandachtsgebieden:

- [Voorspellende diagnostiek en behandeling](#)
- [Zorg en preventie](#)
- [Maatschappelijke dynamiek](#)

Deze aandachtsgebieden hebben ieder zowel open (bottom-up) rondes als trajecten op uitnodiging (top-down) gehad. Deze hebben samen geleid tot 105 grote projecten van meer dan [5.1.2b](#)

Daarnaast zijn er kleine (onderzoeks)activiteiten uitgezet binnen het programma, zoals [creatieve oplossingen](#) en [wetenschap voor praktijk](#). Deze hebben samen geleid tot 130 kleine projecten van minder dan [5.1.2b](#). Het programma heeft in totaal voor [5.1.2b](#) subsidies uitgezet.

Het ministerie van VWS heeft in november 2020 aan ZonMw gevraagd een vervolgprogramma op te stellen voor de financiering op verschillende thema's. Dit heeft geleid tot een basis [COVID-19 vervolg programma](#) (2021-2026) met financiering voor 4 deelprogramma's in 2021:

- [Behandeling](#) [5.1.2b](#)
- [Vaccinatie](#) [5.1.2b](#)
- [Gezondheidsonderzoek bij rampen \(GOR\)](#) [5.1.2b](#) en
- COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg (Long COVID) [5.1.2b](#) (eind september)

Deze vervolgdeelprogramma's lopen nog en nog niet alle financiering is besteed.

Het programma behandeling heeft geleid tot twee rondes over kennishiaten medisch specialistische zorg (in eerste ronde zes projecten) en twee projecten over diverse acute behandelvragen en één overig project. Het programma vaccinatie heeft geleid tot acht studies over vaccinatie bij mensen met een verstoord immuunsysteem en vijf projecten over andere vaccinatiegerelateerde kennishiaten. Het programma GOR heeft twee rondes opengesteld voor de opstartfase op het gebied van jeugd. Het programma COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg (Long COVID) heeft geleid tot vier projecten over aanhoudende klachten en onderliggende pathofysiologie en een multidisciplinaire richtlijn nazorg. Deze programma's samen hebben tot en met augustus 2021 geresulteerd in 27 gehonoreerde projecten.

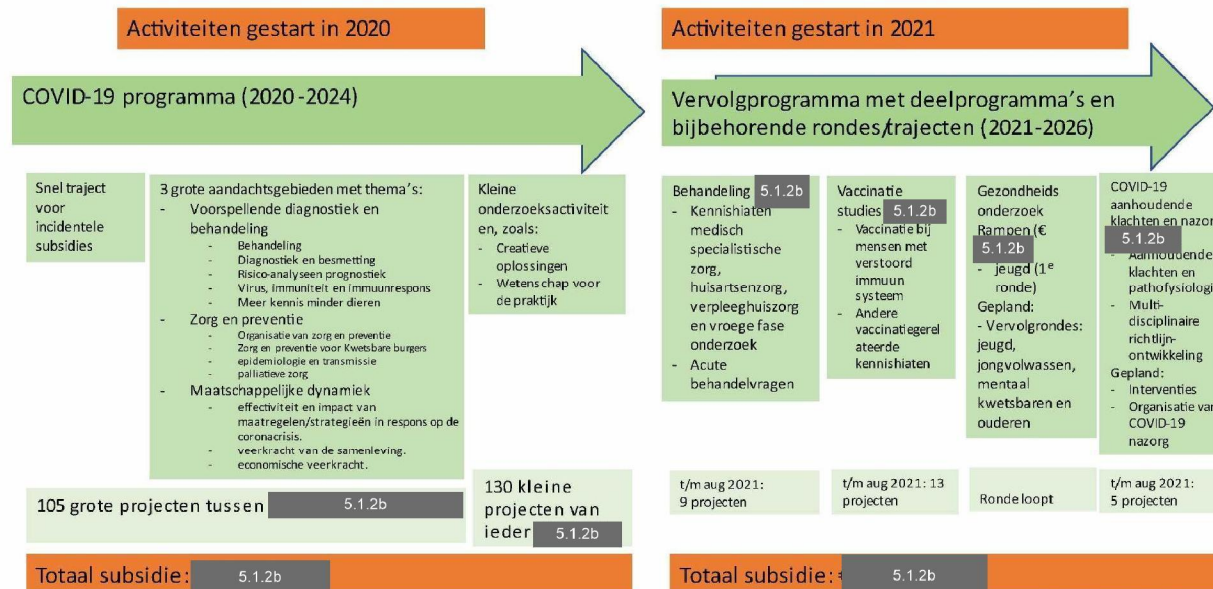
Het programma heeft ook geleid tot een kennisplatform online samenleving en een monitor sociale gevolgen. Het programma heeft intern geleid tot versnelling van diverse ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van [FAIR data](#), staatssteun en communicatie. Daarnaast rapporteren we regelmatig resultaten aan VWS en RIVM ter ondersteuning aan beleidsbeslissingen. Er wordt extra aandacht besteed aan monitoring en bevorderen van impact, bijvoorbeeld door samenwerkingstrajecten en projectleidersbijeenkomsten.

Een overzicht van het programma wordt gegeven in de infographic op de volgende pagina (deze wordt nog aangepast en vormgegeven).

COVID-19 programma

Augustus 2021

*Ook binnen andere programma's bij ZonMw zijn COVID-19 gerelateerde studies ondergebracht

[Lees meer over de projecten en activiteiten binnen het COVID-19 programma](#)

Programmaoverzicht

Programma 2020

In respons op de corona-epidemie is ZonMw in maart 2020 begonnen met het ontwikkelen van een programma COVID-19. Dit programma is goedgekeurd in april 2020 en loopt tot en met 2024.

Het [programma](#) COVID-19 heeft drie centrale doelstellingen:

- Bijdragen aan het bestrijden van de coronapandemie en aan het voorkomen of verminderen van negatieve effecten van de maatregelen.
- Nieuwe kennis genereren over bestrijding van epidemieën en pandemieën; kennis genereren over diagnostiek, behandeling, herstel en preventie van COVID-19 en gerelateerde ziektes; kennis genereren over logistiek en aanvoerlijnen van benodigde materialen en apparatuur, data-vergaring/-analyse, modellering en technische mogelijkheden om de ontwikkeling van de pandemie te volgen en te voorspellen.
- Kennis genereren over de (mondiale) maatschappelijke dynamiek tijdens en na afloop van deze en vergelijkbare, ingrijpende gezondheids crises en de maatregelen daartegen.

Het [programma](#) kent drie aandachtsgebieden (ADG):

- [Voorspellende diagnostiek en behandeling](#)
- [Zorg en preventie](#)
- [Maatschappelijke dynamiek](#)

Er is begonnen met een snel traject voor [incidentele subsidies](#). Er zijn twee bottom-up rondes uitgezet; één voor ADG1 en ADG2 samen, en één voor ADG3. Daarnaast hebben er diverse top down trajecten plaatsgevonden in de drie aandachtsgebieden. Verder zijn er ook kleine (onderzoeks)activiteiten uitgezet binnen het programma, zoals [creatieve oplossingen](#) en [wetenschap voor praktijk](#). Ook hebben andere programma's COVID-19-gerelateerde projecten buiten het COVID-19 programma gefinancierd (zie paragraaf 'Overige resultaten'). NWO heeft in 2020 ook 33 COVID-19 gerelateerde projecten gefinancierd in een ronde [FAST Tack data](#).

Vervolgprogramma 2021

Het ministerie van VWS heeft in november aan ZonMw gevraagd een vervolgprogramma op te stellen voor de financiering op verschillende thema's. Dit heeft geleid tot een basis [COVID-19 vervolg programma](#) (2020-2026) en opdrachten op drie deelprogramma's: [behandeling](#), [vaccinatie](#), [gezondheidsonderzoek bij rampen](#), en een aparte ronde op [aanhoudende klachten](#) inclusief een multidisciplinaire richtlijn nazorg (passend binnen een deelprogramma COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg – in ontwikkeling)

De toegevoegde doelen van het *basis vervolgprogramma* zijn:

- Beantwoorden van aanvullende urgente vraagstukken en kennishiaten die de huidige situatie stelt;
- Realiseren van doorgeleiding en toepassing in de praktijk van de opbrengsten uit het eerste programma en dit vervolgprogramma;
- Ophalen van geleerde lessen en kennis vergaren ter voorbereiding op een volgende pandemie.

Kerndoelstelling van het *deelprogramma behandeling* is: verbeteren van de preventieve/profylactische behandeling ter voorkoming van COVID-19 en therapeutische behandeling van COVID-19 patiënten.

De uitvoering van het deelprogramma is gericht op drie programmadoelen:

- Doel I: Ontwikkeling van urgent benodigde kennis
- Doel II: (Door)ontwikkeling van infrastructuur
- Doel III: Ontwikkelde kennis toegankelijk en bruikbaar maken

Kerndoelstelling van het *deelprogramma vaccinatie* is: Optimale inzet van covid-19 vaccinaties.

De doelstellingen van het *programma Gezondheidsonderzoek bij rampen - COVID* (GOR-COVID-19) programma zijn:

- Inzicht verwerven in de directe effecten van het coronavirus (COVID-19) op de gezondheid;
- Inzicht verwerven in de effecten op de gezondheid van de maatregelen gericht op de beheersing van de pandemie;
- bevorderen dat kennis en inzichten naar landelijke, regionale en lokale beleidmakers en zorgverleners worden doorgeleid.

De *ronde aanhoudende klachten* had als doel het genereren van urgente kennis over aanhoudende klachten na COVID-19 en onderliggende pathofysiologie.

Een deelprogramma COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg is in ontwikkeling.

Organisatie

Samenwerking

Het programma COVID-19 is gefinancierd door VWS en NWO en in nauwe afstemming met hen ontwikkeld. De inhoudelijke onderwerpen in het programma zijn afgestemd met de experts van het RIVM. Daarnaast werken we nauw samen met RIVM voor de maandelijkse rapportage kennisbenutting.

Expertpanels en commissieleden

In 2020 is een expertpanel per aandachtsgebied ingesteld, om richting te geven aan invulling van de aandachtsgebieden. Er hebben gezamenlijk 37 experts deelgenomen aan expertpanels in 2020. Het programma heeft een poule van commissieleden, die tevens als referent fungeerden bij het beoordelen van de voorstellen. 154 commissieleden hebben de ingediende voorstellen in 2020 beoordeeld. In 2021 zijn er kerncommissies benoemd voor de nieuwe deelprogramma's en is een koepelcommissie benoemd. Daarnaast zijn er commissieleden toegevoegd. In totaal zijn tot nu toe 277 personen betrokken als commissielid, expertgroeplid of incidentele beoordelaar.

Gebruikers van resultaten

Gebruikers van de resultaten zijn beleidsmakers (VWS, provincies, gemeenten, andere ministeries), adviseurs (outbreak management team), zorgprofessionals (onder andere van de Federatie Medisch Specialisten) en andere onderzoekers. Voor gemeenten is zelfs [een specifieke webpagina](#) ingericht op de ZonMw website. Partijen gebruiken deze resultaten zijn vaak direct voor beleidswijzigingen en ontwikkeling van richtlijnen.

Interne organisatie

We hebben het covid-programma als maatschappelijk vraagstuk bestempeld. Het programma wordt gecoördineerd door het cluster gezondheidsbescherming, in samenwerking met andere clusters, waaronder Translationeel onderzoek, Kwaliteit van zorg, Geestelijke gezondheidszorg en Preventie.

Evaluatie

Eind 2020 is er gestart met een tussentijdse procesevaluatie van het programma, om de geleerde lessen van dit bijzondere programma te kunnen inzetten bij het vervolgprogramma én bij andere programma's van ZonMw.

Uitgezette rondes 2020

Introductie: snel & veel

In totaal zijn negen rondes uitgezet in vier maanden tussen april-september 2020. De processen vonden veel sneller plaats dan gebruikelijk; urgente (top-down) trajecten werden in deze rondes vaak binnen één maand na de uitnodiging of oproep gehonoreerd en bottom-up projecten binnen 2,5 maanden na verschijnen van de oproep. Deze snelle maar zorgvuldige procedure is toegelicht in een [infographic](#). Alle projecten zijn thematisch gebundeld om ze vindbaar te maken op de website. (Zie bijlage 1 voor aantallen projecten).

Incidentele subsidies

Negen urgente projecten zijn in het begin van de pandemie gehonoreerd als incidentele subsidie, over onder meer de onderwerpen behandeling, antilichamen, infectiepreventie, effect van COVID-19 op immunologie, transmissiepatronen, COVID-19 bij kinderen en percepties, gedrag en welzijn van burgers en de [sociale impact](#) van afstand houden. Twee projecten zijn afgerond, één trial is gestopt, en zes projecten lopen nog.

Regeling Creatieve oplossingen

De regeling creatieve oplossingen was bedoeld voor de maatschappelijk uitdagingen die het coronavirus met zich mee bracht. In april 2020 zijn de eerste van in totaal [74 creatieve initiatieven](#) gestart. Alle projecten zijn afgerond; vrijwel alle projecten hebben gerapporteerd. Om de opbrengsten hiervan te delen loopt een videoserie: '[Kleine oplossing, grote impact voor...](#)'.

Programma rondes

Aandachtsgebied 1: voorspellende diagnostiek en behandeling

In [aandachtsgebied 1](#) zijn projecten gehonoreerd in vier thema's: Behandeling; Diagnostiek van besmetting; Risicoanalyse en prognostiek; en Virus, Immunitet, Immuunrespons en Pathogenese. Projecten betreffen bijvoorbeeld studies naar [trombotische complicaties](#) en [beroertes](#) bij COVID-19 patiënten, effectiviteit van het [BCG vaccin](#), een snelle moleculaire [testmethode](#), thuisbehandelde patiënten in de [COVID-HOME studie](#) en [versuikeringsprocessen](#) in de immuunrespons. Daarnaast zijn projecten gehonoreerd uit het programma Meer Kennis Minder Dieren; over [proefdier vrije innovaties](#).

Aandachtsgebied 2: Zorg en preventie

In [aandachtsgebied 2](#) zijn projecten gehonoreerd in drie thema's: Organisatie van zorg en preventie, Zorg en preventie voor kwetsbare burgers en Transmissie en epidemiologie. Hierin zijn bijvoorbeeld studies gedaan naar organisatie van verdeling van [IC bedden](#), [veranderingen in zorggebruik](#), verschillen in [sterftecijfers](#) onder Covid-19-patiënten met een migratieachtergrond en de autochtone bevolking en naar gebruik van [mondkapjes](#). Er zijn allerlei [modelleerstudies](#) gedaan om beleid te ondersteunen. Het programma Palliatie honorerde ook [palliatieve zorg](#) projecten op dit gebied.

Aandachtsgebied 3: Maatschappelijke dynamiek

In [aandachtsgebied 3](#) zijn projecten gehonoreerd op drie thema's: Effectiviteit en impact van maatregelen/strategieën in respons op de coronacrisis, Veerkracht van de samenleving en Economische veerkracht. Dit betrof bijvoorbeeld projecten over [mentale gevolgen](#) van COVID-19. Daarnaast zijn twee projecten gehonoreerd specifiek voor de Caribische eilanden in het Koninkrijk der Nederlanden.

Traject Wetenschap voor de praktijk

De [Wetenschap voor Praktijk](#) subsidie was bestemd voor kortlopend (actie)-onderzoek uitgevoerd door samenwerkingsverbanden tussen wetenschappelijke organisaties (onderzoekers) en ondernemingen, maatschappelijke organisaties, bestuursorganen, belangenorganisaties of (lokale) overheden. Het onderzoek diende gericht te zijn op het genereren van een duidelijke en direct in de praktijk toe te passen oplossing voor corona-gerelateerde uitdagingen. 56 kleine projecten zijn gehonoreerd op thema's zoals bijvoorbeeld eenzaamheid en emotionele belasting van verpleegkundigen. Vrijwel alle projecten zijn afgerond in de eerste helft van 2021.

Uitgezette rondes 2021

Deelprogramma behandeling

Voor dit deelprogramma is [5.1.2b](#) beschikbaar.

Kennishiaten medisch specialistische zorg

Binnen het deelprogramma COVID-19 behandeling is financiering gereserveerd om kennishiaten in de multidisciplinaire kennisagenda COVID-19 van de Federatie Medisch Specialisten (FMS) te beantwoorden. Begin maart is er een oproep gepubliceerd voor onderzoek naar zes kennishiaten op het gebied van behandeling. Tijdens "matchmakingsbijeenkomsten" zijn brede onderzoeksconsortia

gevormd die gezamenlijk een subsidieaanvraag hebben vormgegeven op een van de kennisvragen. Net na de zomer 2021 zijn [zes studies](#) gestart om de behandeling van COVID-19 patiënten te bevorderen. De studies richten zich onder andere op het in kaart brengen van schade aan het hart en mogelijke behandeling ([DEFENCE](#)), het beloop van en het testen van behandeling van anosmie ([Sniffing out COVID](#)) en het optimaliseren van de gevolgen bij ouderen met COVID-19 ([COOP](#)).

Naast deze 6 studies is er in de zomer van 2021 een aanvullend traject uitgezet om kennisvragen voorkomende uit de nieuwe FMS COVID-19 kennisagenda te beantwoorden. Tevens is er groot [project](#) gestart gericht op infrastructuur en [behandeling in de huisartsenzorg](#). Daarnaast is een inventarisatie uitgevoerd naar de inzet van supplementen en wordt een inventarisatie uitgevoerd naar [mogelijkheden voor leefstijlinterventies bij covid-behandeling](#)

Urgente behandelvragen

Het doel van urgente behandelvragen is het opleveren van kennis voor de (door)ontwikkeling van (voorspellende) diagnostiek voor behandeling op maat en voor het voorkomen van COVID-19-gerelateerde klachten in de vroege, acute en herstelfase. Het gaat om urgent benodigd onderzoek naar nieuwe of bestaande therapieën en hun werkingsmechanismen en om het verkrijgen van inzichten in onder andere het microbioom, immuniteit, voorspellende parameters en behandeling op maat. Binnen het deelprogramma COVID-19 behandeling zijn twee projecten gestart die antwoord moeten geven op urgente behandelvragen ([TURN-COVID](#) en de [COVID-Compromise Study](#)).

Deelprogramma vaccinatie

Voor dit deelprogramma vaccinatie is [5.1.2b](#) beschikbaar.

Groepen met verzwakt immuunsysteem

Vanuit ZonMw zijn begin 2021 in totaal [acht studies](#) gefinancierd naar de immunrespons na vaccinatie bij patiëntgroepen met een verzwakt of verstoord immuunsysteem. Deze studies vormen samen een netwerk waarin samen met het RIVM wordt gewerkt aan harmonisatie van de immunologische assays. Op deze manier vergelijken de onderzoekers gegevens om overstijgende analyse mogelijk te maken. Resultaten van deze studies zijn direct besproken met RIVM en VWS om beleid bij te stellen. Zie ook: [website](#), [animatie](#), [blogs](#), [interview](#). Een perskennissessie over eerste vier studies heeft veel media aandacht gegeneerd.

Kennishiaten

Daarnaast is op basis van interviews met vaccinatie-experts een inventarisatie uitgevoerd naar kennishiaten op het gebied van COVID-19 vaccinatie in Nederland. De kerncommissie vaccins heeft op 2 april 2021 de inhoudelijke prioritering vastgelegd voor het urgent benodigde onderzoek. Dit is uitgewerkt in verschillende urgente trajecten. Dit traject heeft tot nu toe geleid tot vier projecten:

- Heterologe prime-boost vaccinatie ([SWITCH](#))
- COVID-19 en influenza vaccinatie ([TACTIC](#))
- Therapeutische waarde van vaccinatie op long-COVID ([RECoVERED](#), [VINCERE](#)).

Daarnaast leidde dit traject tot vervolprojecten over extra vaccinaties bij [immuungecompromitteerde patiënten](#) (gebruik makend van de 8 studies).

Er vindt in oktober een nieuwe vergadering plaats met de kerncommissie vaccinatie om een nieuwe prioritering te maken van nieuwe kennishiaten

Vaccinverzoeken

Op verzoek van VWS hebben ZonMw en RIVM een procedure ingericht voor de toewijzing van vaccins voor onderzoek. Voor de beoordeling worden commissieleden uit de COVID-19 vaccincommissie gezocht met bijpassend expertise waar nodig aan te vullen met leden van de COVID-19 commissiepool of aanvullende referenten.

Controlled human COVID-19 infection model

In opdracht van VWS heeft ZonMw voorbereidingen getroffen voor de verdere ontwikkeling van een Controlled Human Infection Model (CHIM) voor COVID-19. Onderdeel hiervan was het opstellen van een advies over nut en noodzaak van een CHIM in Nederland in algemene zin, en de toetsing van een specifieke subsidieaanvraag c.q. studieprotocol op relevantie en kwaliteit. Op basis van deze

bevindingen zal VWS beslissen om ZonMw opdracht te geven de studie uit te voeren. Het advies is opgesteld door een commissie van het COVID-19 programma die specifiek voor dit doel is ingesteld, en is in een rapport beschreven. Dit rapport zal eind september aan VWS worden aangeboden, waarna het zal worden gepubliceerd.

Deelprogramma Gezondheidsonderzoek Rampen (GOR)

Voor dit deelprogramma is 5.1.2b beschikbaar. De programmatekst van GOR-COVID-19 is in afstemming met alle betrokken partijen samengesteld en aan VWS voorgelegd.

Eind juli 2021 zijn twee rondes opengesteld voor de opstartfase van het programma GOR-COVID-19:

1. Monitor Jeugd 2021 en opzetten programma (voor GGD GHOR, Nivel, Arq en RIVM)
2. Gezondheidsmonitor Jeugd 2021 (voor GGD-en)

Hiervoor is samen 5.1.2b beschikbaar.

In het najaar van 2021 zal een nieuwe ronde worden opengesteld waarin de overige doelgroepen (jong volwassenen, mentaal kwetsbaren en ouderen) aan bod komen.

Deelprogramma COVID-19 aanhoudende en nazorg

Een deelprogramma COVID-19 aanhoudende en nazorg is in ontwikkeling. Er komt 5.1.2b beschikbaar. Ondertussen hebben twee rondes plaatsgevonden.

1. Ontwikkeling van een [multidisciplinaire integrale richtlijn COVID-19 nazorg](#) (één project)
2. Onderzoek naar [anhoudende klachten](#) COVID-19 en onderliggende pathofysiologie (vier projecten)

Overige resultaten

COVID-19 gerelateerde projecten buiten COVID-19 programma

Andere ZonMw programma's hebben ook veel COVID-19-gerelateerde projecten gefinancierd die niet vallen binnen het COVID-19 programma, in totaal minstens 57 in 2020 en 128 in 2022. Dit betrof grote projecten in het programma alliantie (5), het programma infectieziektebestrijding (3), het programma GGZ (5), het programma gender en gezondheid (3), het programma kwaliteit van zorg (3) en het programma doelmatigheidsonderzoek (1). Daarnaast kleinere projecten over cultuur en zorg (5), sportinnovator (27), en perspectief voor de jeugd in maatschappelijke diensttijd (125).

Kennisplatform online samenleving

ZonMw en NWO zijn betrokken bij de ontwikkeling van het interdepartementale Kennisplatform Online Samenleving: een initiatief genomen vanuit de chief science officers van acht ministeries (SZW, VWS, JenV, OCW, BZK, I&W, EZK en BZ). Het traject is gericht op het identificeren van de lange termijn trends, kansen, risico's, kennisvragen en maatschappelijke opgaven die voortkomen uit en/of versterkt worden door de COVID-19 pandemie rondom de domeinen wonen, werken, leren en samenleven. Het doel is bij te dragen aan een interdepartementale onderzoeksprogrammering in de vorm van een kennisagenda Online Samenleving en aan op bewijs gebaseerde beleidsontwikkeling. De definitieve kennisagenda zal gelanceerd worden tijdens de Interdepartementale Wetenschapstweedaagse op 13 en 14 oktober 2021.

Op dit thema is een deelprogramma 'digitale samenleving' in ontwikkeling rondom 4 aspecten van de interdepartementale kennisagenda: gezonde leefomgeving, nieuwe werken, leren en ontwikkelen en digitale samenleving. Dit programma wordt ontwikkeld samen met NWO vanuit het Nationale Wetenschapsagenda (NWA) synergie programmaliijn. Er is 5.1.2b beschikbaar gesteld door NWO. Er wordt aanvullende financiering (van dezelfde omvang) gezocht bij 8 betrokken departementen. We verwachten eerste rondes in 2022.

Monitor sociale gevolgen

Samen met de VNG en het ministerie van BZK is een Monitor Sociale gevolgen van de coronacrisis ontwikkeld. Dit traject is opgezet op advies van de tijdelijke werkgroep "Sociale Impact Coronacrisis". Om dit te realiseren heeft ZonMw één project gefinancierd in 2020 en een tweede volgde begin 2021. Met het [dashboard Sociale Impact Corona](#) worden maandelijks de effecten van corona op vijf sociaal

maatschappelijke thema's gevolgd en geduid. Op deze manier worden effecten op landelijk niveau gemeten. Ambitie is om het dashboard aan lokale en regionale dashboards te koppelen, zodat kwetsbare groepen beter in beeld komen.

FAIR datadiensten

Vanwege het belang en de urgentie tijdens en na de pandemie van herbruikbare onderzoeksdata, zijn er met GO FAIR, DTL en Health-RI nieuwe ontwikkelingen in gang gezet voor de toepassing van de FAIR principes (vindbaar (Findable), toegankelijk (Accessible), dezelfde 'taal' sprekend (Interoperable), en herbruikbaar (Reusable)) bij het genereren van databestanden in ZonMw-projecten. Concreet heeft dit opgeleverd:

1. het internationale netwerk [VODAN](#) voor het FAIRificeren van COVID-19 data;
2. een toolset om data van COVID-19-patiënten herbruikbaar te maken ([VODAN in a Box](#), de eCRF (clinical research form van de WHO) is hiervoor gekoppeld aan gecontroleerde terminologielijsten en computer-leesbaar gemaakt).
3. Onder meer de UMC's in ZonMw Covid-19 projecten maken gebruik van '[machine readable](#)' ([computerleesbare](#)) [metadataschema's ontwikkeld \(M4M\)](#). Hiermee maken projectleiders op gestandaardiseerde wijze, met door de onderzoeksgemeenschap geselecteerde terminologielijsten en ontologieën, informatie over hun project, databestanden en andere outputs (zoals biologisch materiaal) beschikbaar;
4. het [nationaal COVID-19 dataportaal](#) van Health-RI, waarop de informatie over de COVID-19-projecten uit de 'machine readable' metadata, openbaar doorzoekbaar wordt gemaakt. De presentatie daarvan is op 5 Oktober tijdens het [Health-RI Geared up to Accelerate](#)-congres.

Zie ook de [open science](#) pagina op de ZonMw website.

Het werken met de M4M metadataschema's en het Data Portaal zal verder uitgebouwd gaan worden om analyses te kunnen doen op informatie over de projecten en hun outputs en uiteindelijk ook op de datasets zelf (waarbij informed consent, privacyregels en andere ethisch-juridische aspecten in acht genomen worden).

Internationaal

Internationaal stemmen we af met World Health Organization (WHO) en GLoPID-R. We sluiten aan bij de internationale [onderzoeksagenda](#) en dragen bij aan een [internationale database](#) met overzicht van meer dan 8000 lopende projecten.

We zijn een samenwerking gestart met 17 andere Europese landen voor het ontwikkelen van een zogenaamde '[Coordination and Support Action \(CSA\)](#)' ter voorbereiding van een partnerschap 'for pandemic preparedness'.

Projectleidersbijeenkomsten

Er zijn twee projectleidersbijeenkomsten georganiseerd voor projecten die cohorten van COVID-19 patiënten vervolgen. Er is één projectleidersbijeenkomst geweest over kwetsbare groepen; en een bijeenkomst hierover met zowel projectleiders als enkele departementen. Er heeft ook een projectleidersbijeenkomst plaatsgevonden over samenwerking op CBS en GGD data. Deze bijeenkomsten hebben geleid tot meer samenwerking tussen projecten.

Monitoring en rapportage

Vanwege de urgentie van de pandemie wordt het COVID-19 programma intensiever gemonitord dan gebruikelijk bij ZonMw. Projecten leveren behalve reguliere voortgangsverslagen ook maandelijks (urgente projecten) of per kwartaal (bottom-up projecten) korte updates in een standaard format. Elke twee maanden rapporteert het programma over voortgang en resultaten van alle projecten aan VWS. Elke twee weken rapporteert het programma aan RIVM, specifiek voor kennisintegratie van preventie, zorg en brede maatschappelijke vraagstukken. In de rapportages nemen we ook COVID-19 gerelateerde projecten van buiten het programma én projecten van de NWO FAST track corona ronde mee. Bij tussentijdse resultaten die relevant zijn voor VWS en/of RIVM delen we deze direct.

Bij analyse van het aantal projecten naar thema is de thema-indeling van VWS gevolgd (dit is net anders dan de thema-indeling in de aandachtsgebieden van het programma in 2020). Hierbij valt op dat grote projecten het vaakst vallen onder de drie thema's Effectiviteit en impact van maatregelen;

Behandeling en vaccins; en Virus, immuniteit, immuunrespons en pathogenese. Kleine projecten vallen vaak onder thema's organisatie van zorg; en zorg en preventie voor kwetsbare burgers en effectiviteit en impact van maatregelen. Er is een beperkt aantal projecten gehonoreerd op evolutie en verspreiding, testen en traceren, nazorg COVID-19 patiënten, gevolgen voor zorgpersoneel en werk, en de appmelder (zie tabel 2 en figuur in bijlage 1).

Implementatie

In de updates, voortgang- en eindrapportages die projectleiders aanleveren, vragen we aandacht en actie voor de toepasbaarheid van de opgedane kennis. Daarnaast bespreken we of de implementatiestrategie waar nodig bijgesteld moet worden. In deze COVID-19 rapportages vragen we onder andere naar:

- Afstemming met stakeholders/eindgebruikers
- Delen van kennisproduct(en)
- Toepasbaarheid resultaten (en mogelijk op andere gebieden dan COVID-19)

Met deze informatie zijn projecten gebundeld op doelgroepen en thema's, dit wordt zowel intern als met externe partijen gedeeld.

Bij lopende projecten zijn projectleidersbijeenkomsten georganiseerd waar implementatie aan de orde is geweest. Voor projecten binnen Wetenschap voor de Praktijk worden dit najaar bijeenkomsten voor de 56 projecten van deze ronde georganiseerd waar de projectleiders en externe stakeholders aan deelnemen. Bij deze afgeronde projecten bespreken we hoe met de behaalde resultaten meer impact gegenereerd kan worden. Volgend jaar organiseert ZonMw soortgelijke bijeenkomsten ook voor projecten binnen andere deelprogramma's.

Communicatie

In 2020 hebben we het COVID-19 Programma en onze organisatie in- en extern geprofileerd om de doelstellingen van het COVID-19 Programma en van ZonMw te realiseren. Dit was een uitdaging omdat het COVID-programma de clusterstructuur, waar ZonMw normaal mee werkt, overstijgt. Dit heeft desondanks geleid tot versnelde innovaties en experimenteren met andere communicatiemiddelen waar wij als gehele organisatie wat van kunnen leren.

De communicatie-aanpak van het COVID-programma heeft zich dan ook met het programma mee ontwikkeld. Lag het accent in het begin vooral op de procescommunicatie, dan is dit nu verschoven naar een communicatiestrategie waarbij het accent meer ligt op netwerkcommunicatie en positionering van ZonMw. Bij dit laatste onderdeel brengen we ZonMw steeds vaker over de bühne vanuit de signaalfunctie die ZonMw heeft en de impact die ZonMw faciliteert van onderzoeken op die plekken waar beleidsmakers en zorgprofessionals er mee aan de slag gaan. Hieronder een samenvatting van wat er gebeurd is op communicatievlak:

Maart 2020 tot april 2021: accent op procescommunicatie

- Website op orde: op www.zonmw.nl/coronaonderzoek zijn alle projecten thematisch gebundeld te vinden. Dit thematisch communiceren is later ZonMw breed ingezet.
- Pro-actieve advisering en uitvoering over projectresultaten aan stakeholders en intern op basis van de actualiteit.
- Inzet diverse communicatiemiddelen, zoals een vlogserie, een animatie, een infographic, diverse publicaties, vele presentaties en nieuwsberichten, projectleidersbijeenkomst, etc.
- Actieve inzet via social media LinkedIn en Twitter

Mei 2021 – aug 2021: verschuiving naar positionering ZonMw en meer inzet op netwerkcommunicatie (gebruikersgerichte communicatie) – welke nieuwe insteken en middelen voegden we toe:

- Start met gebruikersgerichte communicatie
- Opstellen communicatieplan met hot topics: een strategie waarbij we bewust kiezen voor het centraal stellen van een thema. Na twee maanden stellen we een ander thema centraal.
- Werken vanuit een cornerstone-pagina op de website – een themapagina van waaruit alles gecommuniceerd wordt: een boegbeeld interview, een animatie, vlogs, artikelen, projectpagina's, etc.

- Perskennissessie waarbij we als ZonMw gefaciliteerd hebben dat onderzoekspartners met hun resultaten invloed hebben op beleidsmakers: na veel aandacht in de pers, volgde de dag ernaar direct een kamerdebat over dit onderwerp.
- Thema animatie die veel traffic vanuit social media heeft gegenereerd

Bijlage 1. Aantallen projecten

Tabel 1. Ingediende projectideeën, positieve adviezen, volledige subsidieaanvragen en gehonoreerde projecten per ronde

1A. Rondes 2020; status per augustus 2021.

	Project ideeën	Positief advies	Subsidie aanvragen (SA)	Gehonoreerd	% ge honoreerd uit SA	Af-gerond	Gestopt
Kleine projecten							
Creatieve Oplossingen [§]	435 ^{§§}	nvt	216	74	34%	74	
Wetenschap voor Praktijk	nvt	nvt	106 [#]	56	53%	50	
Grote projecten							
Incidentele subsidies [§]	nvt	nvt	9	9*	100%	2	1
Urgente trajecten	nvt	nvt	13	12**	92%	1	0
Bottom-up							
ADG1	189	53	59	27	46%	0	1
ADG2	306	73	75	26	35%	0	0
ADG3	519	72	75	31	41%	3	0
Totaal	1449^{##}		324 klein plus 231 groot = 555	130 klein plus 105 groot = 235	42%	124 klein plus 6 groot	2

NB1. Getallen komen soms niet 100% overeen omdat projecten gewisseld zijn tussen aandachtsgebieden.

[§] formeel gestart vóór het COVID-19 programma

^{§§} waarvan 216 in behandeling genomen; en 219 niet in behandeling zijn genomen

[#] alleen ontvankelijke aanvragen zijn meegenomen.

^{##} Totaal aantal project-ideeën plus aanvragen zonder project-idee fase is 1449+106+9+13=1577

Hiernaast hebben in 2020 andere programma's nog 57 projecten gefinancierd die gerelateerd zijn aan covid-19.

1b. Rondes 2022, status per augustus 2021

	Project ideeën	Positief advies	Subsidie aanvragen (SA)	Ge-honoreerd	% ge honoreerd uit SA	Af-gerond	Gestopt
Deelprogramma behandeling*							
Acute behandelvragen en beleidsurgente vragen			2	2		0	0
Kennishiaten medisch specialistische zorg (FMS ronde 1)				6		0	0
Kennishiaten medisch specialistische zorg (FMS ronde 2)				lopend		0	0
Kennishiaat huisartsenzorg				1		0	0
Deelprogramma vaccinatie							
Top down ronde immuun-gecompromitteerde groepen			8	8		0	0
Kennishiaten				5		0	0
Deelprogramma COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg (Long COVID)							
Ronde aanhoudende klachten	22	5	5	4	80%	0	0
multidisciplinaire richtlijn COVID-19 nazorg			1	1	100%	0	0
Deelprogramma gezondheidsonderzoek rampen							
Ronde GGD en corepartners			30	lopend		nvt	Nvt
Totaal				27			0

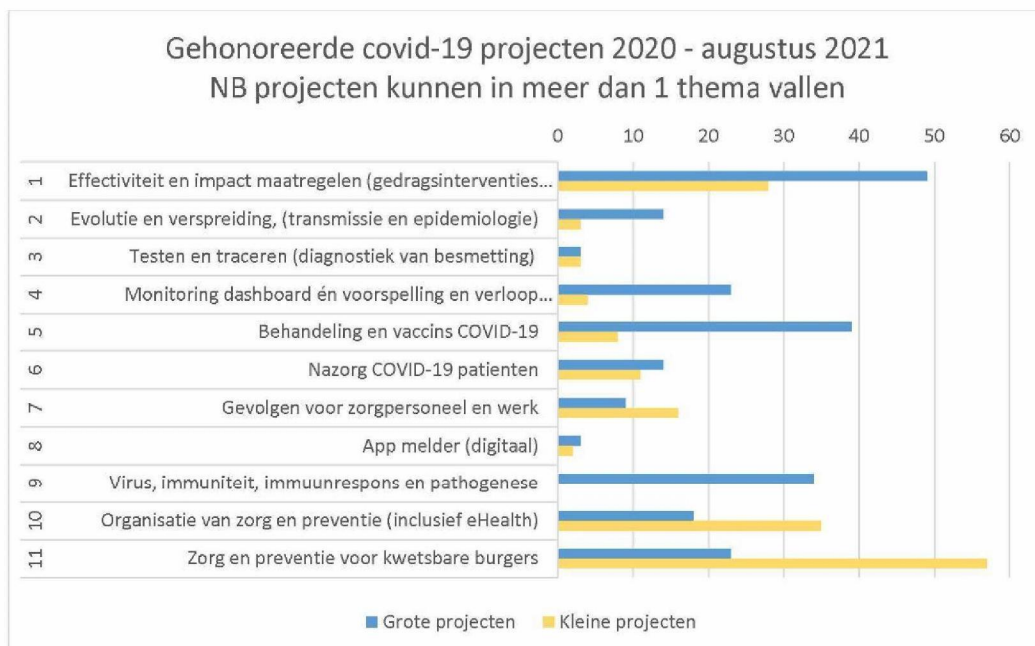
*Plus 1 opdracht kennishiaten/leefstijlinterventies

Hiernaast hebben in 2021 andere programma's nog 128 (vooral kleinere) projecten gefinancierd die gerelateerd zijn aan covid-19.

Tabel 2. Aantal grote projecten gehonoreerd per thema 2020 t/m aug 2021 (thema's van VWS).
NB Projecten kunnen in meer dan 1 thema vallen

	Thema	Grote projecten	Kleine projecten	opdrachten
		5.1.2b		
1	Effectiviteit en impact maatregelen (gedragsinterventies én veerkracht v/d samenleving)	49	28	1
2	Evolutie en verspreiding, (transmissie en epidemiologie)	14	3	1
3	Testen en traceren (diagnostiek van besmetting)	3	3	0
4	Monitoring dashboard én voorspelling en verloop (risicoanalyse en prognostiek)	23	4	1
5	Behandeling en vaccins COVID-19	39	8	1
6	Nazorg COVID-19 patiënten	14	11	1
7	Gevolgen voor zorgpersoneel en werk	9	16	0
8	App melder (digitaal)	3	2	3
9	Virus, immuniteit, immuunrespons en pathogenese	34	0	0
10	Organisatie van zorg en preventie (inclusief eHealth)	18	35	0
11	Zorg en preventie voor kwetsbare burgers	23	57	1
	Totaal aantal projecten	131	130	

Zelfde data in figuur:

Bijlage 2. Programma's en contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
COVID-19 programma	2020-2024		5.1.2e
Aandachtsgebied 1		5.1.2e (TO)/ 5.1.2e (LSH)	
Aandachtsgebied 2		5.1.2e (GZB)/ 5.1.2e (GZB)	
Aandachtsgebied 3		5.1.2e (GZB) / 5.1.2e (GGZ)	
Vervolgprogramma's	2021-2026		5.1.2e
Behandeling		5.1.2e (TO)/ 5.1.2e (TO)	5.1.2e
Vaccinatie		5.1.2e (TO)/ 5.1.2e (TO) 5.1.2e (GZB)	5.1.2e
Gezondheidsonderzoek rampen		5.1.2e (GZB)	5.1.2e
COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg	2021-2024	5.1.2e (KvZ)	5.1.2e 5.1.2e
EU partnerschap pandemic preparedness	2022-2027	5.1.2e (GZB)	5.1.2e 5.1.2e
Programma/ronde-ovestijgende onderdelen			
Monitoring		5.1.2e (GZB) 5.1.2e (GGZ)	
Fair data/Implementatie		5.1.2e (GZB) 5.1.2e (GZB)	
Communicatie		5.1.2e (GZB) 5.1.2e (GZB) 5.1.2e (GGZ) 5.1.2e (GZB)	